

ЛЕКЦИЯ 1

КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ

- Идеолози и открития
- Принципи за реализиране
- Класификация по предназначение
- Класификация по поколения
- Комплексна класификация
- Обща фон Нойманова схема
- Свързващи елементи

КА - 01

1/20

ИДЕОЛОЗИ И ОТКРИТИЯ

- **1805:** Жозеф Мари Жакар – Франция, стан и перфокарта: 14 000 за 1 знаме.
- **1810:** Чарлз Бебидж посещава Франция и обмисля създаването на **диференчна машина**, завършена през **1822** г.
- **1833:** Чарлз Бебидж – Англия, обмисля създаването на **аналитична машина**.
- **1842:** лекция на Бебидж в Италия.
- **≈1850:** Огъста Едъ графиня на Лъвлейс – Англия, създава **програма за АМ**.
- **1925:** Ваневар Буш – САЩ, конструира **голям диференциален анализатор** за MIT.

КА - 01

2/20

ИДЕОЛОЗИ (прод.)

- **1929: IBM** – машина с 4-те действия за Колумбийския университет.
- **1931: Конрад Цузе** – Германия, **Z1** – мех., след **1941: Z2** и **Z3** – релейни.
- **1940: Джон Стибитц** – AT&T, **Бел-I** – комплексни числа, **1942: Бел-II** – проверка, **1947: Бел-V**.
- **1941: Тюринг и Нюман** – Вбр., **Колосус**.
- **1939: Хауърд Айкън** – САЩ, **МАРК I** от **1944** в Харвардския университет за 15 г.
- **1939–1942: Джон Атанасов** – САЩ (Бълг.), **ABC** – първи електронен компютър.

КА - 01

3/20

ИДЕОЛОЗИ (прод. 2)

- **1943–1946: Мокли и Екерт, ENIAC** (Electronic Numerical Integrator, Analyzer and Computer) 30 тона, 3,05 m × 92,9 m², 18 000 лампи, 1 500 релета, 150 KW.
- **1945: Джон фон Нойман** – проект **EDVAC**, **1946: отчет** в Пенсилванския университет:
- ① 2-чна бройна система (още при **ABC!**);
 - ② програмата да се съхранява в паметта;
 - ③ достатъчна е само операция събиране.
- **1949: Морис Уилкс, EDSAC** (Electronic Delay Storage Automatic Calculator).
- **1950: Мокли, Екерт и Нойман, EDVAC** (Electronic Discrete Variable Automatic Computer).
- **1951: Мокли и Екерт** – Спери, **Univac I**.

КА - 01

4/20

УСЪВЪРШЕНСТВАНИЯ

- **1953: Datatron** – Electro Data Corporation, **индексни регистри**.
- **1954: Univac 1103** – Sperry, **програмни прекъсвания**.
- **1954: NORC и 704** – IBM, **плаваща запетая**.
- **1956: Pegasus** – Ferranti, **РОП**.
- **1958: 709** – IBM, **косвена адресация**.
- **1958: 709** – IBM, **асинхронен вход-изход**.
- **1959: Atlas** – в Манчестерски университет от Ferranti, реализирана е **виртуална памет**.
- **≈1960: Sage** – IBM, **LARC** – Sperry-Univac и **D825** – Burroughs, **многопроцесорна обработка**.
- **1970: PDP-11** – DEC, **системен стек**.

КА - 01

5/20

ПРИНЦИПИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ

Идеите на **Ч. Бебидж** за неговата **Аналитична машина** са **тя да получи описание на алгоритъма** за провеждане на изчисленията **и входни данни**, след което сама да извърши всички пресмятания.

За реализация на тези идеи трябва да се отговори на **два въпроса**:

- ❶ Как ще се **представят числата**?
- ❷ Как ще се **оперира с тези числа**?

Възможните отговори също са два.

КА - 01

6/20

АНАЛОГОВИ КОМПЮТРИ

Числата са универсална мярка
за количествените отношения в света.

Следователно, **всяка физическа величина с плавно променяща се характеристика** може да **представя числа**: налягане, преместване, напрежение и сила на тока и др.

Операциите се изпълняват **с електронни схеми**, чиито работни характеристики **моделират процеса на изчисление**: схема, чието изходящо напрежение е сума на двете входящи – суматор, измерването на напрежението на разрезащ се през резистор кондензатор – e^{-t} и др.

Този принцип дава класа на **машините с непрекъснато действие** – **аналоговите компютри**.

КА - 01

7/20

ЦИФРОВИ КОМПЮТРИ

- ① Избираме число $p \geq 2$ като основа на ПБС.
- ② Представяме числата чрез техните цифри.
- ③ Моделираме **цифрите** чрез елементи с p устойчиви състояния.
- ④ При $p=2$ трябва да намерим **физическа реализация** на двоичните функции от **функционално пълна система**, чрез които можем да реализираме **операциите**:

НЕ: , **И**: , **ИЛИ**: .

НЕ-И (Шефер): , **НЕ-ИЛИ** (Пирс): .

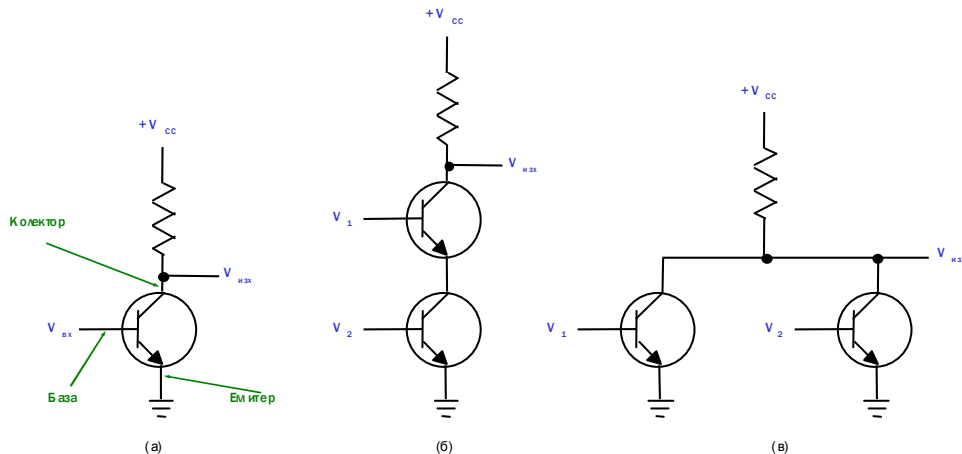
КА - 01

8/20

ЛОГИЧЕСКИ ВЕНТИЛИ

логическа **0**: $0 \div 0,8 V$; логическа **1**: $2 \div 5 V$.

Логически вентили от транзистори:

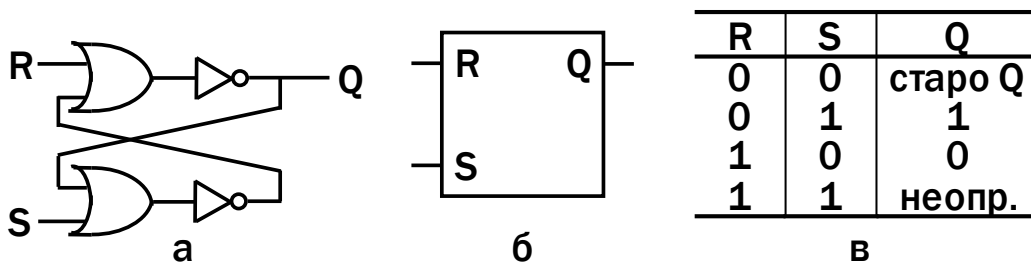
(а) НЕ, (б) НЕ-И, (в) НЕ-ИЛИ.

КА - 01

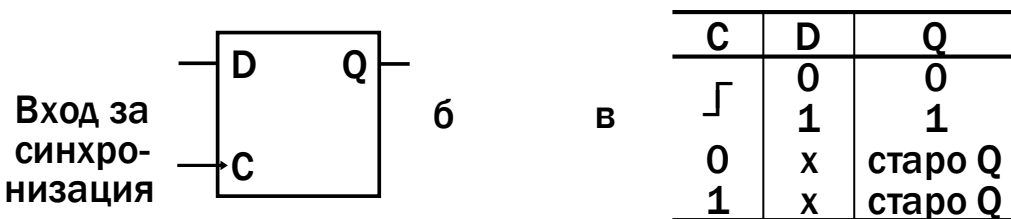
9/20

ЦИФРИ

R-S тригер (помни 1 двоична цифра):

D-тригер, сработващ при положителен фронт на импулса за синхронизация

(а) схема; (б) означение; (в) таблица на истинност

КА - 01

10/20

СРАВНЕНИЕ

АНАЛОГОВИ

- 😊 реални числа.
- 😊 бързи.
- 😊 диференциални уравнения.
- 😞 трудности при вход и изход на данните.
- 😞 неточни резултати.

ЦИФРОВИ

- (с дискретно действие)
- 😞 краен брой числа.
- 😞 препълване.
- 😞 по-бавни изчисления.
- 😊 управлявана точност.
- 😊 удобни за работа.
- 😊 стандартни елементи.

ХИБРИДНИ КОМПЮТРИ

- 😊 Цифрова част организира входа и изхода.
- 😊 Аналогова част извършва пресмятанията.

КА - 01

13/20

КЛАСИФИКАЦИЯ ПО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Колко задачи може да решава?

- 1 Със **специално** предназначение
(специализирани – от ABC)
- 2 С **общо** предназначение
(универсални – от ENIAC)

Има ли **днес специализирани**
компютри?

КА - 01

14/20

КЛАСИФИКАЦИЯ ПО ПОКОЛЕНИЯ

Каква е елементната база?

- 0 **релета** (до появата на АВС)
- 1 **ел. лампи** (от 1942 до края на 50-те)
- 2 **транзистори** (1951, ≈ 1955–1965)
- 3 **ИС с МСрСИ** (≈1960, ≈ 1965–1980)
- 4 **ИС с ГСИ** (≈1969, ≈ от 1975 до днес)

КА - 01

15/20

ВИДИМИ ТЕНДЕНЦИИ

- 1 **Повишаване** на надеждността
 - 2 **Намаляване** на размерите
 - 3 **Увеличаване** на изч. мощност
 - 4 **Намаляване** на цената
-

Следствия:

- 1 **Увеличаване** на производството и потреблението
- 2 **Масово** разпространение
- 3 **Използване** във всички области от живота и от всички хора
- 4 **Интегриране** със съществуващата съобщителна система

КА - 01

16/20

ОБЩА КЛАСИФИКАЦИЯ

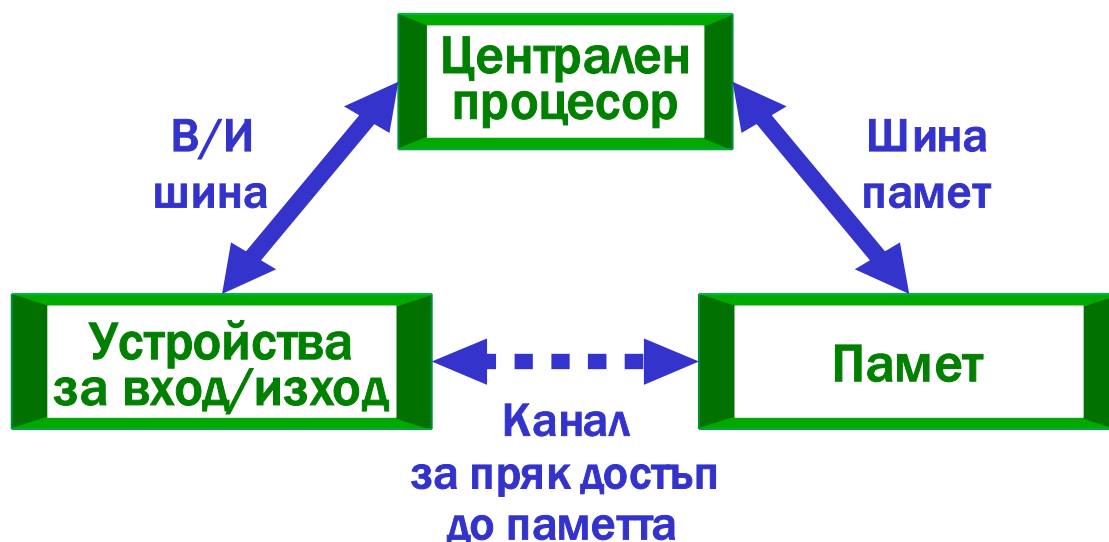
Комплексна оценка.

- 1 Суперкомпютри
- 2 Макрокомпютри (големи машини)
- 3 Миникомпютри (от края на 60-те)
- 4 Микрокомпютри (\approx от 1974)
- 5 Персонални (\approx от 1976)
- 6 Преносими (\approx от 1987)
- 7 Персонални цифрови асистенти

КА - 01

17/20

ОБЩА СХЕМА НА ФОН НОЙМАНОВ КОМПЮТЪР

КА - 01

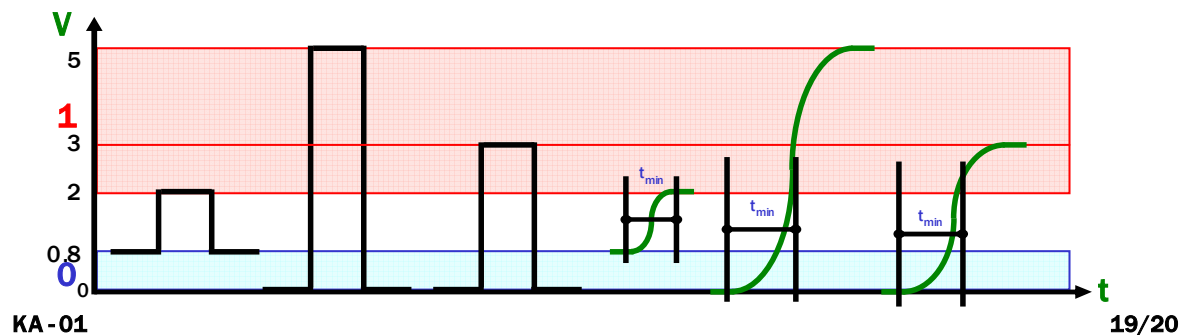
18/20

СВЪРЗВАЩИ ЕЛЕМЕНТИ

❶ Компонентите се свързват с 3 вида шини:

- 🔦 адресна – идентификация ($n \rightarrow 2^n$);
- 🔦 даннова – транспорт на данните;
- 🔦 управляваща – команди и заявки.

❷ Генератор на синхронизиращи импулси (тактов генератор, часовник и др.).

**БЛАГОДАРЯ ВИ
ЗА ВНИМАНИЕТО!**

**БЪДЕТЕ С МЕН И В
СЛЕДВАЩАТА ЛЕКЦИЯ,
КОЯТО ЩЕ НИ ОТВЕДЕ
В НЕВЕРОЯТНИЯ СВЯТ НА
ОПЕРАТИВНАТА
ПАМЕТ**